

**RAMOWY PROGRAM KURSU KWALIFIKACYJNEGO
W DZIEDZINIE PIEŁĘGNIARSTWA PSYCHIATRYCZNEGO**

BLOK SPECJALISTYCZNY

Program przeznaczony dla pielęgniarek

**AUTORZY WSPÓŁPRACUJĄCY Z CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO
PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH W OPRACOWANIU PROGRAMU**

dr n. biolog. Krystyna Górna

Akademia Medyczna
im. K. Marcinkowskiego
Poznań

dr n. med. Krystyna Jaracz

Akademia Medyczna
im. K. Marcinkowskiego
Poznań

mgr Witold Woźniak

Centrum Edukacji Medycznej
Warszawa

piel. dypl. Mirosława Twarowska

Instytut Psychiatrii i Neurologii
Klinika Dzieci i Młodzieży
Warszawa

RECENZENCI PROGRAMU

dr n. med. Zdzisław Wasieczko

Psychiatryczny Szpital
Specjalistyczny im. J. Babińskiego
Kraków

mgr Marta Kowalewska

Psychiatryczny Szpital Specjalistyczny
im. J. Babińskiego
Kraków

Program uzyskał pozytywną opinię Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych

Program zatwierdził Dyrektor Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych

ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

Rodzaj kształcenia

Kurs kwalifikacyjny jest to rodzaj kształcenia, który zgodnie z ustawą z dnia 5 lipca 1996r. *o zawodach pielęgniarki i położnej* (Dz. U. z 2001r. Nr 57, poz. 602 i Nr 89, poz.969 oraz z 2003r. Nr 109, poz. 1029) ma na celu uzyskanie przez pielęgniarkę, położną specjalistycznych kwalifikacji do udzielania określonych świadczeń zdrowotnych wchodzących w zakres danej dziedziny pielęgniarstwa lub dziedziny mającej zastosowanie w ochronie zdrowia.

Ramowy charakter programu oznacza, że treści w nim zawarte mają pewien poziom ogólności, co umożliwi organizatorowi kształcenia podyplomowego uwzględnienie:

- aktualnych treści wynikających z rozwoju nauk medycznych i zmieniającego się stanu prawnego,
- zdrowotnych potrzeb i problemów regionu w treściach kształcenia,
- indywidualnych doświadczeń uczestników kursu,
- realnych możliwości własnych w zakresie kształcenia podyplomowego w tym, rozszerzenia programu o treści nadobowiązkowe.

Ramowy program kursu kwalifikacyjnego obejmuje:

- blok ogólnozawodowy,
- blok specjalistyczny.

Organizator kształcenia podyplomowego, na podstawie ramowego programu sporządza program kształcenia. Program kształcenia musi uwzględniać wszystkie elementy modułów wskazanych w planie nauczania ramowego programu, jednak treści kształcenia mogą być dostosowane do warunków i potrzeb lokalnych. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia ramowego programu jest dla organizatora i uczestnika kształcenia obowiązującym elementem programu. Osiągnięcie wskazanych umiejętności gwarantuje, że każdy absolwent kursu kwalifikacyjnego będzie posiadać takie same kwalifikacje, niezależnie od miejsca ukończenia kształcenia, podmiotu organizującego kształcenie podyplomowe oraz trybu kształcenia.

Poszczególne moduły ramowego programu zawierają cel, treści nauczania oraz wykaz umiejętności wynikowych, odnoszące się zarówno do zajęć teoretycznych jak i praktycznych. W planie nauczania wskazane są wyłącznie miejsca realizacji zajęć praktycznych, dlatego też organizator oprócz programu kształcenia teoretycznego obowiązany jest opracować program szkolenia praktycznego dla każdej placówki. Program ten powinien zawierać cel i umiejętności. Jednocześnie program zajęć praktycznych powinien uwzględniać wykaz świadczeń zdrowotnych (opracowany na podstawie wykazu umiejętności), do zaliczenia których zobowiązany jest uczestnik kursu kwalifikacyjnego. Dokumentację zawierającą potwierdzenie zaliczenia poszczególnych świadczeń opracowuje organizator kształcenia. Stanowi ona wewnętrzny dokument organizatora.

Cel kształcenia

Uzyskanie przez pielęgniarkę specjalistycznych kwalifikacji w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego.

Czas trwania kształcenia

Czas trwania kursu kwalifikacyjnego obejmuje okres niezbędny do zrealizowania wszystkich modułów kształcenia, zawartych w ramowym programie kursu

kwalifikacyjnego, nie może być on jednak krótszy niż 3 miesiące i nie dłuższy niż 6 miesięcy. Łączną liczbę godzin zaplanowano na **485** godzin dydaktycznych:

- blok ogólnozawodowy 135 godzin
- blok specjalistyczny 350 godzin
  - część teoretyczna 105 godzin
  - część praktyczna 245 godzin

Plan nauczania określony został dla dziennego trybu kształcenia i zawiera liczbę godzin przeznaczoną na realizację poszczególnych modułów. Z uwagi jednak na lokalne preferencje i potrzeby, prowadzący zajęcia w porozumieniu z kierownikiem kursu mogą dokonać modyfikacji czasu kształcenia w wymiarze nie większym niż 20%. Oznacza to, że 80% czasu przeznaczonego na realizację poszczególnych modułów nie podlega zmianie. Wskazane 20% może być wykorzystane na przesunięcia pomiędzy poszczególnymi modułami lub w części może zostać przeznaczone na realizację zadań w ramach samokształcenia. Organizator, w porozumieniu z kierownikiem kursu oraz wykładowcami, ma prawo do modyfikacji czasu trwania kształcenia w zależności od programu realizowanego w trybie innym niż dzienny.

Sposób organizacji

Za przebieg i organizację kursu kwalifikacyjnego odpowiedzialny jest organizator kształcenia.

Planując realizację kursu organizator powinien:

1. Opracować program kształcenia.
2. Opracować regulamin organizacyjny kursu, który w szczególności określa:
  - organizację kursu,
  - zasady i sposób naboru osób,
  - prawa i obowiązki osób uczestniczących w kursie,
  - zakres obowiązków wykładowców i innych osób prowadzących nauczanie teoretyczne i szkolenie praktyczne,
  - zasady przeprowadzenia egzaminu.
3. Powołać kierownika kursu kwalifikacyjnego;

Do zadań kierownika kursu oprócz zadań określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 10u, ustawy z dnia 22 maja 2003r. o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej oraz ustawy zmieniającej ustawę o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. Nr 109, poz.1029) powinno należeć:

- współdecydowanie o doborze kadry dydaktycznej,
- przedstawienie uczestnikom kursu: celu, programu i organizacji kursu,
- ocenianie placówek szkolenia praktycznego wg specyfiki i organizacji zajęć,
- pomaganie w rozwiązywaniu problemów,
- udzielanie indywidualnych konsultacji uczestnikom kursu,
- zbieranie i analizowanie opinii o przebiegu kursu,
- zaliczanie kursu i dokonanie wpisu w karcie kursu kwalifikacyjnego.

W dniu rozpoczęcia kursu każdy uczestnik powinien otrzymać:

- harmonogram zajęć teoretycznych i praktycznych,
- wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia,
- kartę kursu kwalifikacyjnego, która z wymaganymi wpisami i zaliczeniami, stanowi dowód ich odbycia.

4. Powołać komisję kwalifikacyjną.

5. Powołać w uzgodnieniu z kierownikiem kursu opiekunów szkolenia praktycznego, którzy powinni być merytorycznymi pracownikami placówek, w których odbywa się szkolenie praktyczne.

Do zadań opiekuna szkolenia praktycznego należy:

- instruktaż wstępny (zapoznanie z celem szkolenia praktycznego, z organizacją pracy, wyposażeniem placówki, jego personelem, zakresem udzielanych świadczeń i in.),
  - instruktaż bieżący (organizacja i prowadzenie zajęć, kontrola nad ich prawidłowym przebiegiem, pomoc w rozwiązywaniu problemów i in.),
  - instruktaż końcowy (omówienie i podsumowanie zajęć, zaliczenie świadczeń zdrowotnych określonych w programie kształcenia, ocena uzyskanych wiadomości i umiejętności).
6. Wskazać kadre dydaktyczną posiadającą kwalifikacje określone w programie ramowym.
  7. Zapewnić bazę dydaktyczną dostosowaną do liczby uczestników kursu kwalifikacyjnego:
    - sale wykładowe,
    - sale warsztatowe,
    - pomieszczenia wyposażone w specjalistyczny sprzęt i aparaturę,
    - pracownie informatyczne.
  8. Zaprojektować, w odniesieniu do poszczególnych modułów, środki dydaktyczne oraz formy zajęć, ze szczególnym uwzględnieniem form aktywizujących.
  9. Zaprojektować literaturę do poszczególnych modułów uwzględniając kryterium aktualności i adekwatności doboru do treści nauczania.
  10. Dobrać placówki stażowe zgodnie z planem nauczania, w których możliwe będzie zdobywanie umiejętności niezbędnych do wykonywania określonych świadczeń zdrowotnych.
  11. Posiadać wewnętrzny system monitorowania jakości kształcenia.

Sposób sprawdzania efektów nauczania

W toku realizacji programu kształcenia należy prowadzić ocenianie:

1. Bieżące – rozumiane jako zaliczanie poszczególnych modułów (sprawdzenie stopnia opanowania wiedzy i umiejętności będących przedmiotem nauczania teoretycznego i praktycznego, w tym świadczeń zdrowotnych przewidzianych w programie kształcenia). Warunki zaliczania ustala wykładowca/opiekun szkolenia praktycznego w porozumieniu z kierownikiem kursu kwalifikacyjnego.
2. Końcowe – egzamin teoretyczny lub praktyczny przeprowadzony przez komisję egzaminacyjną powołaną przez organizatora kształcenia podyplomowego.

Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji programu kształcenia kursu kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego pielęgniarka powinna:

- komunikować się efektywnie z pacjentem, jego rodziną, zespołem terapeutycznym,
- zdecydować o zakresie i charakterze opieki,
- planować działania pielęgniarstwa,
- dobrać metody i środki do realizacji działań pielęgniarstwa,
- podjąć działania ratunkowe w sytuacjach zagrażających życiu,

- zapewnić bezpieczeństwo pacjentowi, jego otoczeniu i sobie,
- uszanować godność osobistą pacjenta,
- rozpoznać sytuację trudną,
- kształtować umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
- udzielić wsparcia pacjentowi i jego rodzinie w sytuacji trudnej,
- opisać stan psychiczny pacjenta,
- uczyć pacjenta samoobsługi i czynności życia codziennego,
- ułatwić pacjentowi nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów z innymi ludźmi,
- kształtować świadomy udział pacjenta w procesie leczenia,
- promować zdrowie psychiczne,
- zapobiegać sytuacjom zagrażającym życiu,
- określić samodzielność pacjenta w zakresie samoobsługi,
- uczestniczyć w rehabilitacji podopiecznych z zaburzeniami psychicznymi,
- współtworzyć społeczność terapeutyczną,
- organizować pracę własną, współpracowników i podległego personelu,
- rejestrować i oceniać wyniki swojej pracy,
- posługiwać się narzędziami pomiaru do badania jakości pracy pielęgniarskiej,
- realizować plan własnego rozwoju zawodowego,
- ocenić jakość i skuteczność własnych działań,
- określić czynniki wpływające na jakość własnych działań,
- analizować wyniki oceny własnych działań,
- wnioskować w oparciu o analizę wyników samooceny,
- stosować w pracy standardy opieki nad pacjentem,
- przestrzegać obowiązujące przepisy prawne.

PLAN NAUCZANIA

Lp.	MODUŁ	Łączna liczba godzin
I	Komunikowanie w psychiatrii	30
II	Zdrowie psychiczne	15
III	Klinika w psychiatrii	30
IV	Sytuacje kryzysowe i zagrożenia życia w psychiatrii	15
V	Rehabilitacja psychiatryczna	15
Teoria – liczba godzin		105
STAŻ		
1.	Oddział psychiatryczny dla dorosłych	70
2.	Oddział psychiatryczny dla dzieci i młodzieży	70
3.	Oddział dzienny	70
4.	Oddział rehabilitacji psychiatrycznej	35
Staż – liczba godzin		245
ŁĄCZNA LICZBA GODZIN		350

PROGRAM NAUCZANIA

MODUŁ I KOMUNIKOWANIE W PSYCHIATRII

Cel modułu

Poszerzenie wiedzy pielęgniarki dotyczącej zasad komunikowania i rodzaju barier w komunikowaniu się z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi oraz przygotowanie do efektywnego komunikowania się z chorym psychicznie i jego rodziną.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- omówić zasady komunikowania się z pacjentem w zależności od rodzaju zaburzeń,
- określić istotę oraz problemy dotyczące procesu komunikowania się z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi,
- komunikować się z człowiekiem chorym, rodziną, zespołem terapeutycznym,
- nawiązać, podtrzymać, pogłębić i zakończyć relację terapeutyczną z pacjentem,
- stosować w relacji terapeutycznej z pacjentem techniki aktywnego słuchania,
- przeprowadzić wywiad z pacjentem wykorzystując zasady komunikowania się,
- dokonać analizy emocji i zachowań własnych oraz pacjenta.

Treści nauczania

1. Specyfika kontaktu z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi:

- zasady komunikowania się z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi,
- zasady komunikowania się z rodziną pacjenta,
- aktywne słuchanie,
- rodzaje barier,
- zachowania terapeutyczne,
- zachowania nieterapeutyczne,
- jatropatogenia.

2. Komunikowanie się z pacjentem i wywiad pielęgniarski:

- wpływ porozumiewania się na przebieg wywiadu,
- cele wywiadu z pacjentem,
- treść i przebieg wywiadu
- fazy wywiadu,
- główne zasady porozumiewania się i przeprowadzania wywiadu,
- techniki komunikowania,
- rodzaje psychicznych mechanizmów obronnych,
- postępowanie z osobami o różnych typach osobowości,
- przeniesienie i przeciwprzeniesienie.

MODUŁ II ZDROWIE PSYCHICZNE

Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do uczestniczenia w działaniach promujących zdrowie psychiczne i zapobiegających zaburzeniom psychicznym.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- definiować podstawowe pojęcia związane ze zdrowiem psychicznym,

- omówić działania dotyczące promocji zdrowia i prewencji zaburzeń psychicznych,
- propagować styl życia wspierający zdrowie psychiczne,
- uczestniczyć w realizacji programów i działań profilaktycznych w dziedzinie zdrowia psychicznego.

Treści nauczania

1. Pojęcie normy i patologii w psychiatrii:
  - pojęcie normy, zdrowia, zdrowia psychicznego, zaburzeń psychicznych,
  - choroba psychiczna, przewlekła choroba psychiczna,
  - komponenty postawy wobec zdrowia psychicznego,
  - czynniki determinujące zdrowie,
  - mechanizmy patogenicznego wpływu środowiska na psychikę i czynniki ryzyka zaburzeń psychicznych.
2. Profilaktyka zaburzeń psychicznych:
  - instytucje, organizacje i stowarzyszenia działające na rzecz zdrowia psychicznego,
  - fazy psychoprofilaktyki według Światowej Organizacji Zdrowia,
  - kompetencje pielęgniarki w działaniach promujących zdrowie psychiczne i w działaniach psychoprofilaktycznych,
  - ustawa o ochronie zdrowia psychicznego i akty wykonawcze do ustawy,
  - programy promocyjne i profilaktyczne.

MODUŁ III KLINIKA W PSYCHIATRII

Cel modułu

Pogłębienie wiedzy w zakresie psychopatologii chorób psychicznych oraz pozabiologicznych metod leczenia w psychiatrii.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- scharakteryzować objawy psychopatologiczne,
- interpretować objawy i zespoły psychopatologiczne dla potrzeb opieki pielęgniarskiej,
- wykorzystać wiedzę do rozpoznawania objawów zwiastujących psychozę,
- określić kryteria diagnozowania zaburzeń rozwoju,
- wyodrębnić specyficzne cechy zaburzeń psychotycznych u dzieci i dorosłych,
- rozpoznać problemy chorego ze zmianami otępiennymi,
- omówić psychologiczne mechanizmy zachowania się chorych otępiałych,
- wskazać sposoby zapobiegania zaburzeniom psychicznym wieku podeszłego,
- rozpoznać objawy i specyficzne powikłania wywołane nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych,
- określić znaczenie oddziaływań psychoterapeutycznych stosowanych w leczeniu pacjentów z zaburzeniami psychicznymi,
- stosować terapeutyczne formy kontaktu z pacjentem,
- tworzyć środowisko terapeutyczne,
- omówić kompetencje zespołu terapeutycznego i możliwości ich wykorzystania w opiece nad chorym,
- scharakteryzować czynniki integrujące społeczność terapeutyczną.

Treści nauczania

1. Psychopatologia zaburzeń psychicznych:
  - pojęcie objawu i zespołu psychopatologicznego,
  - zaburzenia postrzegania,
  - zaburzenia myślenia i ich podział,
  - zaburzenia myślenia z przewagą zaburzeń toku myślenia,
  - niedoczynność pamięci,
  - zaburzenia czynności poznawczych,
  - zaburzenia procesów emocjonalnych,
  - zaburzenia aktywności i działań ruchowych,
  - ilościowe i jakościowe zaburzenia świadomości,
  - zespoły psychopatologiczne: depresyjny, maniakalny, katatoniczny, paranoidalny, parafreniczny, paranoiczny, psychoorganiczny.
2. Etiopatogeneza zaburzeń psychicznych – czynniki genetyczne, zmiany czynności mózgu w następstwie różnych czynników etiologicznych, czynniki psychospołeczne.
3. Zaburzenia psychiczne wieku rozwojowego:
  - całościowe zaburzenia rozwojowe – autyzm dziecięcy,
  - zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne,
  - zaburzenia dysocjacyjne (konwersyjne),
  - zaburzenia odżywiania się: jadłowstręt psychiczny (anorexia nervosa), żarłoczność psychiczna (bulimia nervosa),
  - dystymia,
  - schizofrenia u dzieci i młodzieży.
4. Zaburzenia psychiczne wieku dorosłego:
  - schizofrenia,
  - zaburzenia nastroju: zaburzenia afektywne dwubiegunowe, depresja, mania,
  - zaburzenia nerwicowe: zaburzenia lękowe w postaci fobii, reakcja na ciężki stres,
  - zaburzenia hipochondryczne i neurastenia.
5. Zaburzenia psychiczne wieku podeszłego:
  - etiopatogeneza i klinika zaburzeń wieku podeszłego,
  - otępienie w chorobie Alzheimera,
  - zaburzenia nastroju w wieku podeszłym – przyczyny, niebezpieczeństwa.
6. Uzależnienia:
  - zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu: zespół abstynencyjny, psychozy alkoholowe,
  - zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem leków uspokajających i nasennych, substancji halucynogennych, opiatów, amfetaminy.
7. Metody leczenia w psychiatrii:
  - klasyfikacja metod leczenia,
  - dobór metod leczenia w zależności od istoty zaburzeń,
  - biologiczne metody terapii w psychiatrii (psychofarmakoterapia, elektrowstrząsy),
  - zasady, cele i metody psychoterapii,
  - psychoterapia grupowa,
  - muzykoterapia.

- psychorysunek,
- społeczność terapeutyczna: cele, zasady, formy pracy,
- środowisko terapeutyczne,
- zespół terapeutyczny: kompetencje, podział ról i zadań, komunikacja,
- relacja terapeutyczna pielęgniarka – pacjent.

MODUŁ IV SYTUACJE KRYZYSOWE I ZAGROŻENIA ŻYCIA W PSYCHIATRII

Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do niesienia pomocy w sytuacjach trudnych oraz w zagrożeniach życia w psychiatrii.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- ocenić i rozpoznać sytuację kryzysową,
- określić czynniki psychologiczne, somatyczne i społeczne składające się na problemy pacjenta,
- określić sytuacje zagrażające życiu pacjenta,
- rozpoznać sytuacje zagrażające zdrowiu lub życiu pacjenta i podjąć działania zabezpieczające,
- wyjaśnić istotę pomagania,
- wymienić i objaśnić warunki udzielania pomocy,
- scharakteryzować umiejętności potrzebne do udzielania pomocy,
- stosować elementy psychoterapii wspierającej i podtrzymującej.

Treści nauczania

1. Stany kryzysowe w psychiatrii:
  - sytuacje grożące kryzysem,
  - objawy reakcji kryzysowej, cel interwencji kryzysowej, strategie postępowania,
  - wskazania i zasady stosowania przymusu bezpośredniego w psychiatrii.
2. Stany zagrożenia życia w psychiatrii – zasady postępowania:
  - zachowania samobójcze, zachowania agresywne,
  - samouszkodzenia,
  - ostre zaburzenia świadomości,
  - nadużywanie substancji psychoaktywnych.
3. Psychoterapia podtrzymująca, wglądowa.

MODUŁ V REHABILITACJA PSYCHIATRYCZNA

Cel modułu

Poznanie przez pielęgniarkę działań zmierzających do osiągnięcia przez pacjenta samodzielności w życiu codziennym.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- określić deficyt umiejętności społecznych,
- określić warunki bezpiecznego klimatu,
- stosować zasady wzmocnień pozytywnych,
- określić metody doradzania w procesie uczenia samoobsługi,
- omówić metody doradzania w procesie uczenia samoobsługi i czynności życia codziennego,

- omówić formy pomocy rodzinie.

Treści nauczania

1. Specyfika rehabilitacji psychiatrycznej:
  - modele ukierunkowujące rehabilitację,
  - metody, zasady i typy treningów rehabilitacyjnych.
2. Treningi umiejętności społecznych:
  - trening w zakresie wyglądu zewnętrznego i higieny osobistej: mycie całego ciała, mycie rąk, dbanie o paznokcie, włosy, higienę jamy ustnej, bieliznę osobistą,
  - trening umiejętności praktycznych: czyszczenie obuwia, przyszywanie guzika, pranie, prasowanie, sprząatanie; trening kulinarny: parzenie herbaty, kawy, przygotowywanie kanapek, przechowywanie żywności.
3. Poradnictwo w rehabilitacji psychiatrycznej:
  - definicja,
  - elementy składowe, zasady formy i treści poradnictwa,
  - przygotowanie rodziny na przyjęcie chorego po hospitalizacji.

KWALIFIKACJE KADRY DYDAKTYCZNEJ

Organizator kształcenia zapewnia w przedmiotowej dziedzinie kształcenia wykładowców posiadających:

- tytuł naukowy profesora,
- stopień naukowy doktora habilitowanego,
- stopień naukowy doktora,

a ponadto wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w dziedzinie będącej przedmiotem kształcenia, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniają, co najmniej jeden z warunków:

- posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa,
- posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego,
- posiadają specjalizację lekarską w dziedzinie medycyny odpowiadającą dziedzinie pielęgniarstwa będącej przedmiotem kursu,
- posiadają wykształcenie wyższe mające zastosowanie w ochronie zdrowia i/lub inne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień.